

Ενότητα 3^η

« ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ »

Απόδοση Στην υπόλοιπη ζωή του δεν θα μπορούσε κάποιος να αποβάλλει αυτού του είδους την εύνοια (προς γνωστούς και φίλους). Γιατί πράγματι πρέπει ο καλός άνδρας να αγαπά τους φίλους και την πατρίδα και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν και οι φίλοι του.

στην Όταν όμως κάποιος υιοθετεί τον χαρακτήρα του ιστορικού, πρέπει να ξεχάσει όλα αυτά και πολλές φορές να επαινεί και να τιμά τους εχθρούς με τους μεγαλύτερους επαίνους, όταν οι πράξεις το επιβάλλουν. Και πολλές φορές (πρέπει) να ελέγχει και να κατηγορεί

νεοελληνική με τρόπο ντροπιαστικό και τους πιο στενούς συγγενείς, όταν τα λάθη των πράξεών τους τους υποδεικνύουν αυτό.

Γιατί, όπως ακριβώς ένας ζωντανός οργανισμός, όταν χάσει τα μάτια του, αχρηστεύεται ολόκληρος, έτσι, εάν λείψει η αλήθεια από την ιστορία, αυτό που απομένει καταντάει ανώφελο διήγημα

Θεματικός άξονας: Η επιστημονικότητα και η αντικειμενική στάση προϋπόθεση για την ιστορική έρευνα

Επιμέρους προβληματισμοί:

- Οι διαπροσωπικές σχέσεις πρέπει να καλύπτουν την διαπλοκή;
- Ποια στάση οφείλουν να έχουν όσοι ασκούν δημόσια αξιώματα ή επηρεάζουν τον λαό; Σκέψου και τον ρόλο των ΜΜΕ...
- Το ιστορικό έργο απαιτεί απόσταση από ανθρώπους και γεγονότα;
- Η αλήθεια είναι αυτή που πιστοποιεί την αξία ενός τέτοιου έργου;

Ερωτήσεις κατανόησης

- Ξέρω να απαντώ τις ερωτήσεις 2 και 3 του βιβλίου (σελ. 23).
Προσοχή !!! Θα σε βοηθήσουν για μια καλή απάντηση λέξεις και φράσεις όπως οι ακόλουθες :

Αμεροληψία, αντικειμενικότητα, καθαρή και γόνιμη σκέψη, νηφαλιότητα, ορθή κρίση, αναζήτηση της αλήθειας, σωστή εκτίμηση των γεγονότων, ανιδιοτέλεια...

Χθες αλλά και σήμερα ...

Μπορείς κι εσύ να βρεις μερικές λεξούλες; Τι λες τώρα, είναι τα αρχαία μια «ξένη» γλώσσα;

βίω : συμβίωση, βίωμα, βιωματικός, _____, _____

έκβάλλω : εκβολή, βλήμα, αποβάλλω, _____, _____

έπιλανθάνομαι: λησμονιά, _____, _____

κοσμεῖν: κόσμος, κόσμικός, _____, _____

ψέγειν : ψόγος, ψεγάδι, _____, _____

ὑποδεικνύωσιν : υπόδειξη, δείχνω, δείγμα _____, _____

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου

ὄψεων : κάτοψη, οπτικός, _____ , _____

καταλειπόμενον: υπολείπομαι, υπόλειμμα , _____ , _____

ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ

- Το α' συνθετικό όταν είναι λέξη κλιτή μπορεί να είναι ουσιαστικό, επίθετο ή ρήμα. Κατά την σύνθεση δύο λέξεων το θέμα του α' συνθετικού άλλοτε αλλάζει κι άλλοτε μένει αμετάβλητο
Π.χ. νικηφόρος < **νίκη** + φέρω ὀξύθυμος < **ὀξύς** + θυμός φιλαλήθης < **φιλῶ** + ἀλήθεια
πολιούχος < **πόλις** + ἔχω γεωγραφία < **γῆ** + γράφω λιποταξία < **λείπω** + τάξις

- με καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να σχηματίσεις κι εσύ μια σύνθετη λέξη της ν.ε και να την χρησιμοποιήσεις έπειτα φτιάχνοντας από μια πρόταση

φίλος _____

ἀλήθεια _____

άνήρ _____

Λεξιλογικές ασκήσεις

- ❖ Συμπλήρωσε το παρακάτω κείμενο με λέξεις από τον λεξιλογικό πίνακα της ενότητας (σελ. 24)

Από μικρή μου άρεσαν τα _____. Κάθε φορά που περνούσα από ένα _____ χάξευα για αρκετή ώρα την βιτρίνα του. Τόσο που λαμποκοπούσαν με γοήτευαν! Σκεφτόμουν ότι στην τόσο _____ κοινωνία που ζω ασφαλώς θα μου είναι απαραίτητα σαν μεγαλώσω για να στολίζομαι.

Η μητέρα μου, βέβαια, είχε μια πανέμορφη _____ στο δωμάτιό της και εκεί φύλαγε τα δικά της. Τα περισσότερα ήταν ενθύμιο από την δική της μητέρα και μεγάλης μάλιστα αξίας! Δυστυχώς, κάποια μέρα έκαναν φτερά, όταν ένας άνθρωπος του _____, γνωστό κλεφτρόνι, μπήκε στο σπίτι μας. Μάταια η μητέρα μου, έξω φρενών, στόλισε με κάθε είδους " _____ " επίθετα, την αστυνομία και το κράτος, επειδή δεν μπόρεσαν να τα βρουν... Όλοι εκείνη την ημέρα - συγγενείς και γείτονες- συγκεντρώθηκαν στο σπίτι μας για το συμβάν. Δεν είχες που να σταθείς πια! Σωστή _____.

Ίσως αυτά να μην βρέθηκαν ποτέ, πάντως, όταν ο _____ μου παρέδωσε το πτυχίο του πανεπιστημίου, η μητέρα μου είχε φροντίσει...Μου δώρισε ένα πανάκριβο αστραφτερό _____ που από τότε το φοράω πάντα.

Γραμματικές - Συντακτικές ασκήσεις

Ημιφωνόληκτα υγρόληκτα γ' κλίσης ακατάληκτα

- ηρ. -ηρος (ὁ κλητήρ, τοῦ κλητήρος) → Μονόθεμο
- ωρ, -ορος (ὁ ρήτωρ, τοῦ ρήτορος) → Διπλόθεμο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου

Παρατηρήσεις

- Τα υγρόληκτα της γ' κλίσης σχηματίζουν την κλητική του ενικού όμοια με την ονομαστική : ὦ κλητήρ
- Τα διπλόθεμα υγρόληκτα της γ' κλίσης σε -ωρ, -ορος σχηματίζουν την κλητική του ενικού από το βραχύχρονο (αδύνατο) θέμα : ὦ ρήτορ

Συγκοπτόμενα διπλόθεμα υγρόληκτα

Από τα υγρόληκτα ουσιαστικά της γ' κλίσης τα διπλόθεμα **πατήρ, μήτηρ, ἀνήρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** συγκοπτούν δηλαδή αποβάλλουν το ε του θέματος στην γενική και δοτική ενικού και πληθυντικού αριθμού π.χ τοῦ πατρός, τῶ πατρί, τῆς μητρός, τῆ μητρί

Παρατηρήσεις

- Η κλητική ενικού σχηματίζεται όμοια με το αδύνατο θέμα και παράλληλα ανεβάζουν τον τόνο στην αρχική συλλαβή εκτός από το ουσιαστικό γαστήρ ὦ πάτερ, ὦ μητερ ἀλλά ὦ γαστήρ
- Στην δοτική πληθυντικού μεταξύ θέματος και κατάληξης παρεμβάλλεται ένα -α- βραχύχρονο χάριν ευφωνίας: τοῖς πατράσι(ν), τοῖς ἀνδράσι(ν)
- Για τον ίδιο λόγο αναπτύσσεται και το -δ- στο όνομα ἀνήρ στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και σε όλο τον πληθυντικό.

Ουδέτερα ακατάληκτα σε -ος, -ους

Το αρχικό τους θέμα ήταν -ες. Σχηματίζουν λοιπόν ακατάληκτα την ονομαστική αιτιατική και κλητική ενικού μετατρέποντας το -ε σε -ο. Στις υπόλοιπες πτώσεις αποβάλλεται το σ και ακολουθεί συναίρεση

- Δώσε τους τύπους που ζητάει η άσκηση που ακολουθεί :

ὁ κρατήρ (δοτ. εν) _____

ὁ Παντοκράτωρ(γεν. εν) _____

ἡ μήτηρ(κλητ. εν) _____

ὁ ἀήρ (αιτ. εν) _____

τό ψῦχος (γεν. εν) _____

ὁ ἀνήρ (δοτ. πληθ) _____

ὁ ἡγεμών (αιτ. πληθ) _____

τό τεῦχος (ον. πληθ) _____

ἡ πόλις (δοτ. πληθ) _____

ὁ αὐχὴν (γεν. πληθ) _____

ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Α) Παρατακτική :

συνδέει ισοδύναμες προτάσεις (Κ+Κ ή Δ+Δ

γίνεται με συμπλεκτικούς, αντιθετικούς διαζευκτικούς συνδέσμους (βλ. και γραμμ. αρχαίας ελληνικής)

παρατακτικοί σύνδεσμοι:

συμπλεκτικοί : τε, καί, οὔτε, μήτε – οὐδέ, μηδέ.

διαζευκτικοί ἢ διαχωριστικοί : ἢ, ἥτοι, εἴτε, ἐάντε, ἄντε, ἦντε.

ἀντιθετικοί : μέν, δέ, μέντοι, ὅμως, ἀλλά, ἀτάρ(=ὅμως), μήν(=ὅμως), ἀλλά μήν(=ἀλλά ὅμως), καί μήν(=καί ὅμως), οὐ μήν ἀλλά(=ἀλλά ὅμως), καίτοι(=καί ὅμως).

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Β' Γυμνασίου

Β) Υποτακτική:

συνδέει ανόμοιες προτάσεις (Κ+Δ)

γίνεται με ειδικούς, χρονικούς, αιτιολογικούς κλπ συνδέσμους με ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα και με αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα (βλ. γραμματική αρχαίας ελληνικής)

υποτακτικοί σύνδεσμοι:

παραχωρητικοί ή ένδοτικοί : εἰ καί, ἄν καί - καὶ εἰ, καὶ ἄν, κἄν(=καὶ ἄν ἀκόμη) – οὐδ' εἰ, οὐδ' ἔάν, μηδ' ἔάν(=οὔτε καὶ ἄν) – καίπερ(=ἄν καί).

χρονικοί : ὡς - ὅτε, ὁπότε - ὁσάκις, ὁποσάκις – ἡνίκα, ὀπηνίκα - ἐπεὶ, ἐπειδὴ - ὅταν, ὁπότεν, ἐπᾶν, ἐπειδάν - ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, πρὶν.

αιτιολογικοί : γάρ - ὅτι, ὡς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ.

τελικοί : ἵνα, ὅπως, ὡς(=γιά νά).

συμπερασματικοί : ἄρα, δὴ, δῆτα, οὖν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν – οὐκουν, οὐκοῦν - ὥστε, ὡς.

είδικοί: ὅτι, ὡς.

ὑποθετικοί : εἰ, ἔάν, ἄν, ἦν.

ένδοιαστικοί ή διστακτικοί : μή, μή οὐ.

Γ) Ασύνδετο σχήμα

δεν παρεμβάλλεται κανένα συνδετικό μέσο ανάμεσα στις προτάσεις παρά μόνο το κόμμα

- ❖ **Κύκλωσε τώρα κι εσύ τους συνδέσμους που ενώνουν τις παρακάτω προτάσεις. Μπορείς να καταλάβεις το είδος της σύνδεσης;**

Ἐπειδὴ χορηγός κατεστάθην εἰς Θαργῆλια καὶ ἔλαχον Παντακλέα διδάσκαλον ἐχορήγουν ὡς ἄριστα ἐδυνάμην

Ἐν τῷ Πειραιεῖ διάκεινται, ὥστε πολὺν ἀσφαλέστερον εἶναι δοκεῖν εἰς τον Ἄδριαν πλεῖν

3^ο Παράλληλο κείμενο – Μετάφραση

Τέτοιας λογής, λοιπόν, θέλω τον συγγραφέα, άφοβο, αδωροδόκητο, ελεύθερο, φίλο της ειλικρίνειας του λόγου και της αλήθειας, ο οποίος, σύμφωνα με τον κωμικό, να λέει τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη· κι ούτε εξαιτίας του μίσους ή της φιλίας να χαρίζεται και χωρίς να λυπάται ή να ελεεί ή να ντρέπεται ή να δειλιάζει, να είναι ίσος δικαστής, καλοπροαίρετος προς όλους μέχρι το σημείο να μην παραχωρεί σε κάποιον περισσότερα από όσα πρέπει, (να είναι) ξένος και χωρίς πατρίδα στα βιβλία του, ανεξάρτητος, χωρίς να υποκύπτει σε κανέναν βασιλιά, χωρίς να σκέπτεται τι εντύπωση θα σχηματίσει ο ένας ή ο άλλος για όσα γράφει αλλά λέγοντας τι έχει γίνει.

- Ποιες κοινές απόψεις διαπιστώνετε ανάμεσα στο παραπάνω κείμενο και στο κείμενο της ενότητας;